

УДК 327:94(410+477):061(410)«1992–2024»

DOI <https://doi.org/10.32782/2307-7778/2024.1.8>

Юрій МАТЕЛЕШКО

кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних студій та суспільних комунікацій
Ужгородського національного університету

пл. Народна, 3, м. Ужгород, Україна, 88000 (yurii.mateleshko@uzhnu.edu.ua)

Yurii MATELESHKO

candidate of historical sciences, docent, Associate Professor at the Department of International Studies
and Human Communication

of Uzhhorod National University

Narodna Square, 3, Uzhhorod, Ukraine, 88000 (yurii.mateleshko@uzhnu.edu.ua)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5327-8354>

НАПРЯМИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ БРИТАНСЬКИХ ІНСТИТУЦІЙ «М'ЯКОГО» ВПЛИВУ В УКРАЇНІ (1992–2024)

Анотація. Мета статті полягає у з'ясуванні головних напрямів та особливостей діяльності британських інституцій (організацій) «м'якого» впливу в Україні протягом 1992–2024 рр. **Методологія дослідження** базується на принципах історизму та неупередженості, а також на теоретичних положеннях концепції «м'якої сили» Дж. Ная. **Наукова новизна** полягає у комплексному висвітленні діяльності британських організацій в Україні крізь призму теорії soft power. **Висновки.** Кожна з британських інституцій «м'якого» впливу, які тією чи іншою мірою зв'язані з державними структурами Сполученого Королівства, має свій пріоритетний напрям діяльності в Україні: Українська служба Бі-Бі-Сі – інформаційний, Британська Рада – мовно-освітній, Фонд Ноу Хау – економічний, Вестмінстерська фундація за демократію – політико-правовий, Траст «Зігрід Раузінг» – гуманітарний (права людини). Головними результатами їхньої діяльності є формування позитивного іміджу Великої Британії, поширення її мови, культури та цінностей. Усе це загалом сприяє процесам демократизації та лібералізації України за європейським зразком, формування в ній активних груп громадянського суспільства.

Ключові слова: Велика Британія, Україна, «м'яка сила», Бі-Бі-Сі, Британська Рада, Фонд Ноу Хау, Вестмінстерська фундація за демократію, Траст «Зігрід Раузінг».

DIRECTIONS AND FEATURES OF ACTIVITIES OF THE BRITISH SOFT IMPACT INSTITUTIONS IN UKRAINE (1992–2024)

Abstract. The purpose of the article is to clarify the main directions and features of activities of the British soft influence institutions (organizations) in Ukraine during 1992–2024. **The research methodology** is based on the principles of historicism and impartiality, as well as on the soft power concept by J.Nye. **The scientific novelty** lies in the comprehensive coverage of the British organizations' activities in Ukraine through the prism of the soft power theory. **Conclusions.** Each of the British soft power institutions, to one degree or another connected with the government structures of the United Kingdom, has its own priority area of activity in Ukraine: BBC Ukrainian Service – informational, British Council – linguistic and educational, Know How Fund – economic, Westminster Foundation for Democracy – political and legal, Sigrid Rausing Trust – humanitarian (human rights). The main results of their activities are the formation of Great Britain's positive image, the spread of its language, culture and values. All this contributes to the processes of democratization and liberalization in Ukraine along the European model, and the formation of active civil society groups in it.

Key words: Great Britain, Ukraine, soft power, BBC, British Council, Know How Fund, Westminster Foundation for Democracy, Sigrid Rausing Trust.

Постановка проблеми. Сьогодні «м'яка сила» відіграє значну роль у зовнішньополітичній стратегії сучасних держав, особливо західних. Серед них особливе місце займає Велика Британія, яка має великий історичний досвід використання інструментів soft power у зовнішній

політиці. Країна має унікальну історичну спадщину та привабливі політичні цінності, які прагне ефективно використовувати задля збільшення свого впливу, добробуту та безпеки. Сполучене Королівство традиційно займає перші місця у світових рейтингах soft power і, на думку деяких політиків та науковців, є наддержавою з погляду м'якої сили (soft power superpower). Згідно з даними лондонського агентства Portland, протягом 2015–2019 рр. Сполучене Королівство займало 1–2-е місця у світовому рейтингу soft power [1]. Світова консалтингова компанія Brand Finance розмістила Велику Британію на другому місці в рейтингах «м'якої сили» 2023 та 2024 рр. [2]. Хоча держава є головним актором «м'якого» впливу, безпосередніми його реалізаторами найчастіше виступають різні організації, що діють у багатьох країнах світу, зокрема й в Україні. Серед головних завдань останніх – поширення політичних цінностей та культури – саме того, на чому, згідно з концепцією Дж. Ная, і базується «м'яка сила». Вивчення діяльності британських інституцій «м'якого» впливу в Україні дає змогу краще зрозуміти процес формування позитивного іміджу Сполученого Королівства серед українського населення, а також становлення громадянського суспільства на основі європейських цінностей. Актуальність даної теми також пов'язана з тим, що відносини між Україною та Сполученим Королівством мають ознаки стратегічного партнерства.

Питання діяльності британських інституцій «м'якого» впливу в Україні ще не було предметом комплексного дослідження, хоча ті чи інші аспекти цієї теми висвітлювали А. Грубінко (переважно в контексті україно-британських відносин 1991–2004 рр. у сферах культури, освіти та суспільства [3]), Ю. Лялька (огляд діяльності Британської Ради та Бі-Бі-Сі у зв'язку з «м'якою силою» та публічною дипломатією Сполученого Королівства в Україні [4]), М. Трофименко (коротка характеристика головних напрямів діяльності Британської Ради в Україні [5, с. 306–307]), А. Шуляк (участь Британської Ради у реалізації програм ЄС, що впроваджуються в Україні [6]). Також варто згадати авторів аналітичної доповіді «Іноземні недержавні фонди в Україні...», які проаналізували діяльність двох британських інституцій – Вестмінстерської фундації за демократію і Трасту «Зігрід Раузінг» [7, с. 38–42].

Мета статті – з'ясувати головні напрями та особливості діяльності британських інституцій «м'якого» впливу в Україні протягом 1992–2024 рр.

Виклад основного матеріалу дослідження. Британська телерадіомовна корпорація Бі-Бі-Сі (BBC) є одним із найбільших у світі міжнародних мовників із більш ніж столітньою історією. Вона діє відповідно до королівської хартії та угоди з державним секретарем із питань культури, ЗМІ та спорту. Корпорація фінансується, головним чином, за рахунок щорічної плати за телевізійну ліцензію, яка стягується з британських домогосподарств, компаній та організацій. Джерелом фінансування є також гранти, які надаються урядом Великої Британії, а також комерційний дохід самої корпорації. Всесвітня служба BBC (BBC World Service) подає інформацію 42 мовами та має допоміжний персонал у 73 містах 59 країн. Щотижнева глобальна аудиторія Бі-Бі-Сі становить близько 318 млн людей [8].

Королівська хартія визначає п'ять головних цілей BBC: 1) надавати неупереджені новини та інформацію, щоб допомогти людям зрозуміти навколишній світ і взаємодіяти з ним; 2) підтримувати навчання для людей будь-якого віку; 3) надати найкреативнішу, найякіснішу та оригінальну продукцію і послуги; 4) відображати, представляти та служити різним громадам усіх націй і регіонів Сполученого Королівства та, роблячи це, підтримувати креативну економіку всієї держави; 5) подавати інформацію про Сполучене Королівство, його культуру та цінності в усьому світі [9]. Остання ціль найбільш тісно пов'язана із застосуванням «м'якої сили» Великої Британії для формування та просування її міжнародного іміджу. У Хартії зазначено, що міжнародні сервіси Бі-Бі-Сі повинні відображати Сполучене Королівство у світовому контексті, сприяти його (позитивному. – Авт.) розумінню міжнародною аудиторією.

Українська служба Бі-Бі-Сі, що є частиною Всесвітньої служби компанії, почала мовлення у 1992 р. У першій радіопрограмі ВВС українською мовою, що вийшла в ефір 1 червня 1992 р., взяли участь президент України Леонід Кравчук та прем'єр-міністр Сполученого Королівства Джон Мейджор. Відтоді зі студій Буш-Хауса (Лондон) щодня виходять радіопередачі, а щотижнева аудиторія слухачів Бі-Бі-Сі в Україні поступово сягає близько 5 млн осіб [10]. У 1993 р. у Києві було створено представництво (офіс) ВВС. На середину 2000-х років Українська служба Бі-Бі-Сі мала кілька десятків кореспондентів, як в Україні (в усіх областях), так і поза її межами. Із 2009 р. ВВС, окрім ранкових та вечірніх випусків, транслювала щогодинні новини українською мовою. У 2011 р., після того як мовлення Української служби Бі-Бі-Сі на радіохвилях припинилося, єдиним простором для трансляцій стає Інтернет. Сьогодні ВВС News Україна обслуговує свою аудиторію через вебсторінку bbc.com/ukrainian, а також канали в YouTube, (X)Twitter, Facebook, Instagram, Viber, Telegram і TikTok. Також програму новин Бі-Бі-Сі, яка подається з Лондона, з понеділка до п'ятниці ретранслюють українські телеканали «Прямий», «Еспресо» та «5 канал» [11].

Із 24 лютого 2022 р. вебсайт ВВС News Україна розпочав пряму трансляцію російсько-української повномасштабної війни. Тривалість випуску теленовин було збільшено з 15 до 30 хвилин. Протягом перших двох тижнів війни телевізійна команда також випускала другий щоденний 30-хвилинний випуск та зробила свій внесок у висвітлення новин Бі-Бі-Сі англійською мовою. У перший тиждень російського вторгнення ВВС News Україна на сайті та в соціальних мережах охопила рекордні 5,6 млн осіб. Протягом наступних двох місяців тижнева цифрова аудиторія сервісу більше ніж удвічі перевищувала середню аудиторію за попередні роки. Щотижневі перегляди трансляцій на YouTube зросли вдесятеро порівняно з довоєнним періодом [11]. Слід зазначити, що, надаючи українцям глобальні новини, ВВС News Ukraine водночас відіграє важливу роль у висвітленні України перед міжнародною аудиторією.

Британську Раду, що сьогодні функціонує у понад 100 країнах світу, називають уособленням політики «м'якої сили» Сполученого Королівства. Вона водночас є благодійною організацією, державною корпорацією та виконавчим позавідомчим державним органом, що спонсорується Міністерством закордонних справ. У листопаді 1992 р. було відкрито офіс Британської Ради в Києві. В угоді між Сполученим Королівством та Україною про освітню, наукову та культурну співпрацю (1993 р.) організація визначена як головний агент британського уряду для налагодження та просування співробітництва у цих сферах [12]. Протягом 1993–1995 рр. Британська Рада розширила географію своєї діяльності шляхом відкриття ресурсних центрів англійської мови в Одесі, Львові, Харкові та Донецьку. У 1995 р. вона почала співпрацю зі Збройними силами України, що пов'язана з викладанням англійської мови та інформаційними послугами [3, с. 121]. Упродовж 1996–1999 рр. організація налагодила партнерські відносини з місцевими культурними та навчальними закладами, а також міською владою у вищезгаданих п'яти містах. У першій половині 2000-х років діяльність Британської Ради охопила 25 адміністративних одиниць України, де, зокрема, проводилися Дні Великобританії [13].

Головними напрямками діяльності Британської Ради в Україні є мовно-освітній, суспільний (соціальний) та культурно-мистецький.

Пріоритетом для організації є сприяння вивченню англійської мови, зокрема через організацію навчальних курсів для дітей, дорослих, військових, державних службовців тощо. До повномасштабного вторгнення Росії англійську мову можна було вивчати в навчальних центрах Британської Ради в Україні та онлайн. В одному тільки Києві кожного семестру організація навчала близько 2 тис дітей та дорослих [13]. Британська Рада також просуває курси англійської мови у самому Сполученому Королівстві. Дипломи про закінчення курсів відповідають системі кваліфікацій Common European Framework, що використовується для оцінки мовних

навичок роботодавцями та організаціями всієї Європи. Британська Рада в Україні також пропонує послуги з тестування знання англійської мови (IELTS, Aptis, EnglishScore тощо), яке можна пройти в екзаменаційних центрах та онлайн [14].

Діяльність Британської Ради в галузі шкільної освіти, перш за все, спрямована на створення можливостей для вдосконалення професійних умінь учителів англійської мови. Робота у цьому напрямі відбувається у взаємодії з Міністерством освіти і науки України, зокрема щодо розроблення навчальних програм англійської мови [13]. Британська Рада реалізовувала в Україні такі проекти, як «Післядипломна освіта вчителів англійської мови» (2010–2012 рр.), «Майбутня англійська» (2019–2021 рр.). У 2020 р. було започатковано проєкт наставництва для шкільних учителів англійської мови, а також курс «Ключові уміння XXI століття» для методистів і вчителів-предметників. У 2023 р. почалася реалізація курсу професійної підготовки вчителів «Викладання англійської у новому контексті: базова середня освіта, 7–9 класи» [14].

Робота Британської Ради у сфері вищої освіти має на меті підвищення якості викладання (насамперед англійської мови) в українських ВНЗ, формування у студентів лідерських та підприємницьких навичок, сприяння академічному обміну та підтримку міжнародного партнерства університетів. У цьому напрямі, зокрема, реалізовувалися такі проєкти, як «Шкільний учитель нового покоління» (із 2013 р.), «Англійська мова для університетів» (із 2014 р.), «Програма розвитку лідерського потенціалу університетів України» (із 2016 р.), Creative Spark (із 2018 р.), Student Action (із 2018 р.), «Програма вдосконалення викладання у вищій освіті» (із 2019 р.), програма всеукраїнської академічної мобільності «САМ Україна» (із 2020 р.). Слід зазначити, що деякі проєкти охоплювали тисячі викладачів із десятків українських вишів. Серед ініціатив Британської Ради у галузі вищої школи актуальними є програми, пов'язані з викладанням англійської мови у військових ВНЗ, а також зі сприянням гендерній рівності. Організація також займається промоцією навчання у коледжах та університетах Сполученого Королівства, дипломи яких мають міжнародне визнання [14].

Суспільний (соціальний) напрям діяльності Британської Ради в Україні пов'язаний із проблемами рівних можливостей, активного громадянства, інклюзивності та соціальної інтеграції. На початку 2000 р. організація підтримала ініціативу ЄС щодо розвитку громадянського суспільства в Україні через Британські центри громадянських ініціатив, що діяли в її регіональних представництвах. Проєкти 2000–2006 рр. стосувалися профілактики СНІДу, роботи з неповнолітніми правопорушниками, особами з інвалідністю, а також постраждалими від торгівлі людьми. Протягом 2006–2013 рр. українська молодь була залучена до участі в проєктах із розвитку потенціалу: Active Citizens, Climate Change, Creative Cities, Dreams and Teams, Citizens and the State, English for Social Entrepreneurship та ін. [13]. У 2013–2016 рр. Британська Рада реалізувала фінансований ЄС проєкт IDEAS, який спрямований на розбудову інклюзивного та рівноправного суспільства, зокрема шляхом посилення спроможності громадських організацій у сфері інвалідності [14]. Протягом 2014–2023 р. здійснювався проєкт «Активні громадяни», що мав на меті формування у молоді навичок та знань для сприяння міжкультурному діалогу та вирішенню конфліктів. У 2014–2016 рр. цією програмою було охоплено 2500 молодих лідерів, які залучили до соціальних проєктів у всіх регіонах України понад 10 тис. осіб [13]. Із 2019 по 2021 р. Британська Рада реалізовувала проєкт «Школа як осередок соціальної згуртованості та стійкості в громаді», що мав на меті підтримати спроможність 40 шкіл Закарпатської, Донецької та Луганської областей шляхом розвитку в молоді навичок суспільної активності. Серед проєктів організації важливе місце посідають програми розвитку соціального підприємництва як дієвого механізму вирішення соціальних та економічних проблем місцевих громад (наприклад, Digital Lab) [14].

Діяльність Британської Ради в культурно-мистецькій сфері зосереджена на таких сферах, як музика, кіно, література, театр, а також сучасне образотворче мистецтво. Організація

проводить різноманітні події, співпрацює з українськими мистецькими організаціями та митцями, налагоджує зв'язки між творчими особистостями двох країн. Британська Рада сприяє розвитку української кіногалузі (через програми для документалістів, кінокомпозиторів тощо), а також просуває найкращі зразки британського кіномистецтва. За сприяння Ради з 2000 р. в Україні проводиться щорічний фестиваль «Нове британське кіно». Із 2010 р. організація започаткувала локальну версію популярного радіошоу про нову британську музику Selector Radio, що транслювалося на українських радіостанціях. Протягом 2013–2021 рр. Британська Рада організовує в Україні щорічні концерти сучасної британської музики Selector Live. Організація зробила вагомий внесок у відродження в Україні жанру радіоп'єс, що є одним із провідних інноваційних радіоформатів у Великій Британії (проект «Радіодрама UA/UK»). У 2015–2018 рр. програма Taking the Stage сприяла українським режисерам і театрам створювати професійні вистави, що відповідають сучасним суспільним викликам. Для організації показів кращих вистав британських театрів в українських кінотеатрах була започаткована програма TheatreHD. Британська Рада встановила плідні зв'язки між провідними мистецькими центрами України та Ліверпульською бієнале – найбільшою подією у світі сучасних візуальних мистецтв Сполученого Королівства. Перспективною для України є програма з креативної економіки, що втілює проекти на перетині культури та бізнесу. Протягом 2015–2022 рр. Британська Рада впроваджувала навчальну програму Creative Enterprise Ukraine, до якої було залучено 775 підприємців-початківців із різних українських міст [14].

Із 2014 р., а особливо з 2022 р., Британська Рада коригує свою діяльність відповідно до нових умов, акцентуючи увагу на потреби людей та установ, які найбільше постраждали від війни. Так, у 2020 р. за підтримки ЄС почалася реалізація проекту з підвищення потенціалу та конкурентоспроможності вишів, переміщених зі Сходу України (зокрема, Маріупольського державного університету та Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля). Від початку повномасштабної російсько-української війни Британська Рада переводить усі курси англійської мови в дистанційний формат. У серпні 2022 р. для допомоги українським учителям англійської мови організувати навчальний процес в умовах війни був започаткований курс «Викладання та навчання у важкі часи», що охопив близько 1 600 осіб (переважно переміщених). У серпні 2023 р. він був трансформований у проєкт SWITLO (Skills and Well-being in Teacher Learning Opportunities), що триватиме до березня 2026 р. та охопить 15 тис. учителів англійської мови з усіх регіонів України. Програма «Лідери трансформації університетів задля відродження України» (2023–2024 рр.) спрямована на зміцнення інституційної спроможності українських вишів та їхнього лідерського потенціалу, що важливо для відбудови та майбутнього розвитку держави. Проєкт Youth Connect for Ukraine 2024 р. має на меті підтримку молоді, яка постраждала від російсько-української війни. Він, зокрема, включає спеціалізовані тренінги та заходи, спрямовані на вироблення важливих у критичні періоди лідерських навичок [14].

Серед інституцій «м'якого» впливу слід окремо виділити британські фонди. Так, у 1992 р. розпочав роботу в Україні урядовий Фонд Ноу Хау (Know How Fund), який сприяв реформуванню та модернізації української економіки. У рамках діяльності цієї структури надавалася технічна допомога малому бізнесу, підприємцям фінансової сфери, реалізовувалися програми з реструктуризації сільськогосподарської та енергетичної галузей економіки, а також здійснювалася підтримка британських компаній-інвесторів. Станом на 1995 р. Фонд надав допомогу у розмірі 13 млн фунтів стерлінгів 150 проєктам, що реалізовувалися в Україні. Протягом 1996–1997 рр. він поширив програму сприяння на Луганщину, організував серію радіопередач BBC із ведення бізнесу, а також проводив консультативну роботу з питань комерційної перебудови великих сільськогосподарських підприємств. До програм фонду також залучалися

такі галузі, як вугільна промисловість, державне управління та соціальний захист. Завдяки діяльності Фонду Ноу Хау британські експерти сприяли відкриттю в Україні шкіл бізнесу та менеджменту, а також проведенню низки наукових конференцій. У рамках реалізації «Програми партнерських академічних зв'язків» із 1997 р. налагоджено співробітництво між університетами Великої Британії та України, відбувалися обміни науковцями, стажування, співпраця науково-освітніх центрів. Фонд Ноу Хау в 1990-х – на початку 2000-х років реалізував такі екологічні проекти, як «Покращення менеджменту парків та зон рекреації м. Києва», «Формування громадської екологічної свідомості», «Збереження біологічного розмаїття у Азово-Чорноморському екологічному коридорі». Функції фонду з 1997 р. взяло на себе новостворене Міністерство міжнародного розвитку (Department for International Development) Сполученого Королівства, яке в 2000 р. вирішило остаточно скасувати назву «Фонд Ноу Хау» для своїх програм [3, с. 109, 129, 133, 143, 153, 154].

Із метою підтримки демократії у світі Сполучене Королівство в 1992 р. створило Вестмінстерську фундацію за демократію (Westminster Foundation for Democracy), що підпорядковується Міністерству закордонних справ та у справах співдружності (однак не входить до його структури). Більшу частину фінансування фундація отримує від міністерств закордонних справ та міжнародного розвитку [7, с. 38]. В Україні організація почала працювати з 1992 р. У Києві розташовується її представництво. Проекти фундації, зокрема, стосувалися зміцнення підготовки кадрів апарату Верховної Ради України (2008–2013 рр.), створення в українському парламенті Офісу фінансово-економічного аналізу (2015–2019 рр.), забезпечення ефективного законодавства щодо COVID-19 (2020–2021 рр.), підтримки інклюзивної та підзвітної політики в Україні (2018–2022 рр.). Із 2022 р. фонд реалізує програму «Рада нового покоління», що зосереджена на інституційній спроможності ВРУ, її підзвітності та процедурах нагляду, зокрема із залученням громадянського суспільства [15]. Як зазначають автори аналітичної доповіді «Іноземні недержавні фонди в Україні...», робота організації в Україні обмежується переважно співпрацею з Верховною Радою, а обсяги фінансування її діяльності є незначними, ураховуючи загалом обмежений бюджет фундації [7, с. 39].

Траст «Зіґрід Раузінг» (Sigrid Rausing Trust), який було засновано у 1995 р., сьогодні є одним із найбільших благодійних фондів Великої Британії. Траст надає фінансування організаціям, які працюють у галузі захисту прав людини та пов'язаних із цим сферах. Потрібно зауважити, що організації переважно отримують від цього фонду базове фінансування, яке не прив'язане до конкретних проектів, що є доволі рідкісним підходом. Із середини 1990-х до середини 2010-х років Траст «Зіґрід Раузінг» надав українським організаціям близько 1,4 млн фунтів стерлінгів. Майже 63% цієї допомоги отримали громадські організації, що займаються правами жінок (переважно Український жіночий фонд) [7, с. 39–40]. Окрім цього, Траст підтримував товариства, що працюють у таких напрямках, як права ЛГБТІ, правосуддя, ксенофобія та нетолерантність, забруднення навколишнього середовища, громадянське суспільство, свобода слова та права людини [16]. Із середини 2010-х років суттєво зростає обсяг підтримки фонду для України: фінансування поточних грантових проектів, що розпочалися у 2015–2018 рр., становило 1 млн фунтів стерлінгів [7, с. 40].

Висновки. Отже, майже одразу після здобуття незалежності в Україні досить активно починають діяти британські інституції «м'якого» впливу. Усі вони тією чи іншою мірою зв'язані з державними структурами Сполученого Королівства, які курують та фінансують їхню діяльність. Кожна із цих інституцій має свій пріоритетний напрям діяльності: Українська служба Бі-Бі-Сі – інформаційний, Британська Рада – мовно-освітній, Фонд Ноу Хау – економічний, Вестмінстерська фундація за демократію – політико-правовий, Траст «Зіґрід Раузінг» – гуманітарний (права людини). Українська, переважно молода, аудиторія, на яку поширюється вплив

цих організацій, загалом є досить чисельною. Із 2022 р. актори «м'якого» впливу Сполученого Королівства, особливо Бі-Бі-Сі та Британська Рада, коригують свою діяльність відповідно до нових викликів, акцентуючи увагу на потреби людей та установ, які найбільше постраждали від війни. Головними результатами діяльності згаданих інституцій в Україні є формування позитивного іміджу Великої Британії, поширення її мови, культури та цінностей. Усе це загалом сприяє процесам демократизації та лібералізації України за європейським зразком, формуванню у ній активних груп громадянського суспільства.

Література

1. The Soft Power 30. Overall Ranking by Portland. URL: <https://softpower30.com/> (дата звернення: 27.05.2024).
2. Global Soft Power Index. The world's most comprehensive research study on perceptions of nation brands (Brand Finance). URL: <https://static.brandirectory.com/reports/> (дата звернення: 27.05.2024).
3. Грубінко А. Українсько-британські відносини 1991–2004 : монографія. Тернопіль, 2005. 336 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/22901>
4. Lialka Y. The «soft power» of the United Kingdom in Ukraine. *Modern Science – Moderní věda*. 2020. № 3. P. 73–78.
5. Трофименко М. Британська Рада як інструмент публічної дипломатії Великої Британії. *Історико-політичні проблеми сучасного світу*. 2017. Т. 35–36. С. 305–312.
6. Шуляк А. Налагодження культурних мостів Британською Радою з Україною в рамках політики ЄС «Східне партнерство». *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. 2020. № 2(8). С. 245–258. DOI: <https://doi.org/10.29038/2524-2679-2020-02-245-258>
7. Бураковський І., Ангел Є., Кравчук В., Юхименко С. Іноземні недержавні фонди в Україні: напрями та масштаби діяльності : аналітична доповідь. Київ : ГО «Інститут економічних досліджень та політичних консультацій», 2018. 65 с.
8. About the BBC. URL: <https://www.bbc.co.uk/aboutthebbc> (дата звернення: 23.05.2024).
9. Royal Charter for the continuance of the British Broadcasting Corporation. URL: https://downloads.bbc.co.uk/bbctrust/assets/files/pdf/about/how_we_govern/2016/charter.pdf (дата звернення: 23.05.2024).
10. Бі-Бі-Сі – зрозуміти світ. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/aboutus/story/2003/08/030818_london_office (дата звернення: 23.05.2024).
11. BBC News Ukraine marks 30th anniversary amid Russian invasion. URL: <https://www.bbc.co.uk/mediacentre/2022/bbc-news-ukraine-marks-30th-anniversary-amid-russian-invasion> (дата звернення: 23.05.2024).
12. Угода між Урядом України і Урядом Сполученого Королівства Великобританії та Північної Ірландії про співробітництво в галузях освіти, науки і культури від 10.02.1993. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/826_003#Text (дата звернення: 28.05.2024).
13. British Council Ukraine. Our history. URL: <https://www.britishcouncil.org.ua/en/about/british-council-ukraine/historyua> (дата звернення: 24.05.2024).
14. British Council Ukraine. URL: <https://www.britishcouncil.org.ua> (дата звернення: 20.05.2024).
15. Westminster Foundation for Democracy. Where we work. Ukraine. URL: <https://www.wfd.org/where-we-work/ukraine> (дата звернення: 29.05.2024).
16. Sigrid Rausing Trust. Who we support. URL: <https://www.sigrid-rausing-trust.org/who-we-support/> (дата звернення: 29.05.2024).

References

1. The Soft Power 30. Overall Ranking by Portland. Retrieved from <https://softpower30.com/> [in English].
2. Global Soft Power Index. The world's most comprehensive research study on perceptions of nation brands (Brand Finance). *static.brandirectory.com*. Retrieved from <https://static.brandirectory.com/reports/> [in English]
3. Hrubinko, A. (2005). *Ukrainsko-brytanski vidnosyny 1991–2004: monohrafiya* [Ukrainian-British relations 1991–2004: monograph]. Ternopil [in Ukrainian].

4. Lialka, Y. (2020). The “soft power” of the United Kingdom in Ukraine. *Modern Science – Moderní věda*, 3, 73–78 [in English].
5. Trofymenko, M. (2017). Brytanska Rada yak instrument publichnoi dyplomatii Velykoi Brytanii [British Council as an instrument of public diplomacy of Great Britain]. *Istoryko-politychni problemy suchasnoho svitu – Historical and political problems of the modern world*, 35-36, 305–312 [in Ukrainian].
6. Shuliak, A. (2020). Nalahodzhennia kulturnykh mostiv Brytanskoiu Radoiu z Ukrainoiu v ramkakh polityky YeS “Skhidne partnerstvo” [Establishment of cultural bridges by the British Council with Ukraine in the framework of the Eastern Partnership]. *Mizhnarodni vidnosyny, suspilni komunikatsii ta rehionalni studii – International relations, public communications and regional studies*, 2(8), 245–258. DOI: <https://doi.org/10.29038/2524-2679-2020-02-245-258> [in Ukrainian].
7. Burakovskiy, I., Anhel, Ye., Kravchuk, V. & Yukhymenko, S. (2018). *Inozemni nederzhavni fondy v Ukraini: napriamy ta masshtaby diialnosti: analitychna dopovid* [Foreign non-state funds in Ukraine: directions and scope of activity: analytical report]. Kyiv [in Ukrainian].
8. About the BBC. *bbc.co.uk*. Retrieved from <https://www.bbc.co.uk/aboutthebbc> [in English].
9. Royal Charter for the continuance of the British Broadcasting Corporation. *bbc.co.uk*. Retrieved from https://downloads.bbc.co.uk/bbctrust/assets/files/pdf/about/how_we_govern/2016/charter.pdf [in English].
10. Bi-Bi-Si – zrozumity svit [BBC – to understand the world]. *bbc.com*. Retrieved from https://www.bbc.com/ukrainian/aboutus/story/2003/08/030818_london_office [in Ukrainian].
11. BBC News Ukraine marks 30th anniversary amid Russian invasion. *bbc.co.uk*. Retrieved from <https://www.bbc.co.uk/mediacentre/2022/bbc-news-ukraine-marks-30th-anniversary-amid-russian-invasion> [in English].
12. Uhoda mizh Uriadom Ukrainy i Uriadom Spoluchenoho Korolivstva Velykobrytanii ta Pivnichnoi Irlandii pro spivrobotnytstvo v haluziakh osvity, nauky i kultury vid 10.02.1993 [Agreement between the Government of Ukraine and the Government of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland on cooperation in the fields of education, science and culture dated February 10, 1993]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/826_003#Text [in Ukrainian].
13. British Council Ukraine. Our history. *britishcouncil.org.ua*. Retrieved from <https://www.britishcouncil.org.ua/en/about/british-council-ukraine/historyua> [in English].
14. British Council Ukraine. Retrieved from <https://www.britishcouncil.org.ua> [in English].
15. Westminster Foundation for Democracy. Where we work. *wfd.org*. Retrieved from <https://www.wfd.org/where-we-work/ukraine> [in English].
16. Sigrid Rausing Trust. Who we support. *sigrid-rausing-trust.org*. Retrieved from <https://www.sigrid-rausing-trust.org/who-we-support/> [in English].